

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA

České republiky pro programové období

2007–2013

Příloha č. 2

**REAKCE NA PLÁN EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ OBNOVY A NA
HOSPODÁŘSKOU A FINANČNÍ KRIZI**

prosinec 2012

Seznam zkratk:

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
AV ČR	Akademie věd České republiky
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína (skupina rychle rostoucích zemí)
ČDDD	Čistý disponibilní důchod domácností
ČNB	Česká národní banka
ČOV	Čistírna odpadních vod
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
GCI	Global Competitiveness Index
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
ICT	Informační a komunikační technologie
IOP	Integrovaný operační program
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠ	Mateřská škola
NPR	Národní plán reforem
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OP	Operační program
OP D	Operační program Doprava
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	Operační program Praha Adaptabilita
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OP VaVpl	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
oskm	Osobokilometry
PH	Přidaná hodnota
PO	Prioritní osa
PPS	Purchasing power parity (parita kupní síly)
PZI	Přímé zahraniční investice

ROP	Regionální operační program
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
tkm	Tunokilometry
VaV	Výzkum a vývoj
VŠ	Vysoká škola
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
WEF	World Economic Forum
ZP	Zpracovatelský průmysl
ZŠ	Základní škola
ŽoP	Žádost o platbu
ŽP	Životní prostředí

ČESKÁ REAKCE NA PLÁN EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ OBNOVY A NA HOSPODÁŘSKOU A FINANČNÍ KRIZI.

Finanční krize zhoršila v první fázi zejména postavení soukromých subjektů, na které dopadla přímo a nejdříve. Proto se v důsledku finanční a hospodářské krize nejdříve zvýšilo riziko selhání projektů v programech, v nichž se účastnili podnikatelé jako žadatelé, v případě ČR nejvíce v OP PI a v OP LZZ. Rovněž se zvýšila pravděpodobnost odstoupení od projektu v průběhu mezi podáním žádosti a zahájením projektu, protože v dlouhé době mezi těmito okamžiky se mohla hospodářská situace firmy a její zájem o projekt změnit.

V další fázi, v důsledku snížení příjmů státního rozpočtu a rozpočtů územní samosprávy se nepřímo v důsledku krize zhoršila také situace územní samosprávy v tom smyslu, že se zhoršila jejich možnost financovat projekty, spolufinancované ze strukturálních fondů. To byl případ zejména menších a malých obcí, ale postupně se horší možnosti financování objevují i v případě větších měst a krajů.

V důsledku krize vzrostl mezi podnikatelskými subjekty zájem o školení zaměstnanců, a to ze dvou důvodů: v době před krizí, kdy byla situace na trhu práce napjatá nedostatek pracovních sil neumožňoval uvolňovat zaměstnance na školení ve větším rozsahu; v době po krizi reagoval řídicí orgán OP LZZ mimo jiné i tím, že připravil extenzivní školicí program – Vzdělávajte se! – určený podnikům k tomu, aby vzdělávaly svoje zaměstnance, doškolovaly je a připravovaly na další období po finanční krizi.

V důsledku hospodářské a finanční krize se nezměnily cíle NSRR, které byly nastaveny natolik široce, že ani zásadně nová situace nevyžadovala jejich úpravu. Změnily se ovšem důrazy na jednotlivé dílčí intervence, což bylo reflektováno ve změněné poptávce žadatelů po financování projektů. Současně se zvýšila potřeba zkrácení procesu financování projektových nákladů a celkového zrychlení a zefektivnění administrace projektů i programů. Na tyto potřeby reagoval v letech 2010, 2011 a 2012 Národní orgán pro koordinaci návrhy, které směřovaly ke zlepšení čerpání a zkvalitnění řízení programů a v ojedinělých případech i řídicí orgány doporučovaly změnit vlastní zaměření OP, jak je popsáno dále.

Jednotlivé řídicí orgány přijaly celou řadu dílčích opatření, směřujících k usnadnění administrace projektů a zrychlení procesů při financování projektů. Jako součást plánu evropské hospodářské obnovy pak byla realizována také celá řada opatření, která jsou popsána dále.

Tématické operační programy.

Všechny tématické operační programy, které jsou řízeny z centrální úrovně, uplatnily alespoň v některých oblastech opatření, kterými reagovaly na hospodářskou krizi.

1. V oblasti financování OP Doprava a OP Výzkum a vývoj pro inovace přislíbily či proplácely výdaje projektů ještě před tím, než byly projekty schváleny Komisí. Celkově se jednalo o cca 5,3 mld. Kč v OP Doprava a o cca 17,0 mld. Kč v OP Výzkum a vývoj pro inovace. Tyto výdaje byly hrazeny ze státního rozpočtu, v případě OP Doprava zejména organizacím zřizovaným státem, v případě OP Výzkum a vývoj pro inovace jak státním organizacím, tak nestátním subjektům (veřejným výzkumným institucím i hospodářským subjektům). V případě OP Výzkum a vývoj pro inovace se jednalo o zálohové platby na realizaci projektů, protože projekty infrastruktury VaV

představovaly pro rozpočty žadatelů zejména z řad veřejných subjektů neúnosnou zátěž. OP Praha-Konkurenceschopnost realizoval zálohové platby v letech 2007-2009 v celkové výši cca 8,7 mil. Kč.

OP financované z ESF realizovaly různé formy předfinancování projektů / záloh pro příjemce mimo organizace státní správy. Celková suma těchto záloh byla cca 19,5 mld. Kč, z toho cca 7,0 mld. Kč v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a 11,9 mld. Kč v OP Lidské zdroje a zaměstnanost, zbytek pak v OP Praha-Adaptabilita.

2. Zjednodušené kategorie způsobilých nákladů jsou využívány téměř výhradně v programech financovaných z ESF v případě financování projektů nestátních organizací, a to v různých formách: (a) jako paušální náklady na grantové i individuální projekty v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost ve výši v rozmezí 10-18 % podle druhu výzvy, podobně i v OP Lidské zdroje a zaměstnanost na grantové projekty pro podniky a neziskové organizace v celkové výši cca 0,8 mld. Kč, v OP Praha-Adaptabilita pak představovaly paušály cca 0,18 mld. Kč; (b) jako jednotkové náklady jsou náklady hrazeny v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost u individuálních projektů v oblastech podpory 1.4 Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách a 1.5 Zlepšení podmínek pro vzdělávání na středních školách v celkové dosavadní výši cca 6,2 mld. Kč; využití jednotkových nákladů je plánováno v OP Lidské zdroje a zaměstnanost v roce 2012 v teprve připravované výzvě.
3. Změny operačních programů byly rovněž použity jako reakce na změny podmínek v důsledku krize nebo ve snaze reagovat na nově se objevivší potřeby, které nebyly v době plánování operačních programů předpokládány. V OP Životní prostředí byla nově zavedena podpora na veřejné osvětlení s cílem snížit spotřebu energie, podobně OP Podnikání a inovace pozměnil prioritní osu zaměřenou na zvýšení energetické účinnosti a snížení spotřeby energií v objektech pro průmysl a služby a v r. 2012 navýšil alokaci o 0,9 mld. Kč. V OP Podnikání a inovace (aktivity v oblasti podnikání, infrastruktury, energetiky a výzkumu a inovací) a v OP Lidské zdroje a zaměstnanost (aktivity zaměřené na vzdělávání v podnicích) došlo k navýšení alokací z důvodu větších požadavků a vyšších potřeb cílových skupin. Integrovaný OP a OP Podnikání a inovace testují finanční nástroje (JESSICA a JEREMIE), na což Integrovaný OP navýšil alokaci v oblasti podpory 5.2, v Integrovaném OP byla navýšena také oblast podpory 5.1 zaměřená na národní kulturní dědictví; OP Podnikání a inovace alokoval pro nástroj JEREMIE cca 6,5 mld. Kč se spolufinancováním 85 % ze zdrojů EU. Mnohé OP rovněž zlepšily administrativní výkonnost svých řídicích mechanismů: v Integrovaném OP byly pravomoci zprostředkujícího subjektu v oblastech podpory 2.1. a 3.4 s účinností od 1. července 2012 převedeny z Ministerstva vnitra na Centrum regionálního rozvoje, v OP Doprava byla zvýšena administrativní kapacita řídicích struktur, podobně jako v OP Podnikání a inovace.
4. Zjednodušení národních mechanismů proběhlo v oblasti intervencí OP Doprava zákonem o urychlení dopravní infrastruktury v r. 2010, který zejména zjednodušil řešení majetkoprávních vztahů při přípravě investic do dopravní infrastruktury. Změny, které se dotkly všech operačních programů, byly připraveny a schváleny Ministerstvem financí. Jednalo se zejména o následující změny: a) zvýšení finančního limitu pro schvalování individuálně posuzovaných výdajů (projektů) MF ze 100 mil. Kč na 200 mil. Kč, b) zavedení možnosti poskytovatelům dotace stanovit procentuální odvody ve vazbě jak na výši neoprávněně použitých prostředků, tak na celkovou

výši dotaci v závislosti na charakteru porušení podmínek (§ 44a odst. 4 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb. se původně vázal na celkovou částku dotace); c) nastavení jednotného systému sankcí v oblasti veřejných zakázek. Byly rovněž příslušným způsobem změněny metodiky MMR-NOK.

V přeshraničním programu CZ-PL byly zavedeny společné česko-polské hodnotící komise pro urychlení hodnocení přeshraničních efektů projektů.

V OP Podnikání a inovace byla použita řada manažerských nástrojů pro rychlejší provádění operačních programů, jako např. rozšíření portfolia výzev a zrychlení jejich vyhlásování, zkracování lhůt administrace projektů, efektivnější využívání manažerských možností (modulů) informačního systému, školení a vzdělávání žadatelů formou seminářů, konferencí a distančních dokumentů, ad.

5. Rámce dočasné státní podpory bylo využito dvěma operačními programy: OP Podnikání a inovace využil možnosti slučitelné omezené výše podpory do 500 tis. EUR v celkové výši výdajů cca 0,09 mld. Kč a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost v celkové výši cca 1,1 mld. Kč. OP Podnikání a inovace dále využívá také možnosti státních záruk za úvěry s nižší premií v celkové výši cca 6,5 mld. Kč. Oba programy pro Prahu využívají rovněž možnosti slučitelné omezené výše podpory do 500 tis. EUR, a to OP Praha-Konkurenceschopnost v celkové výši 0,14 mld. Kč v 5. výzvě v r. 2012 (k 5. září) a OP Praha-Adaptabilita v celkové výši 0,1 mld. Kč.
6. Zrychleného zadávání veřejných zakázek využívají OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Regionální operační programy.

Regionální OP reagovaly podobně různorodým způsobem jako tematické operační programy.

1. Nejčastější bylo využívání zálohových plateb, zejména pro orgány státní správy, i když v některých případech (ROP Střední Čechy, ROP Moravskoslezsko) bylo omezeno na aktivity priorit technické pomoci. Celková výše prostředků vydaných na zálohách činila cca 2,4 mld. Kč, z čehož největší díl ve výši cca 1,1 mld. připadl na ROP Severovýchod, kde byl využíván kromě technické pomoci také pro financování oblasti podpory 1.1 v aktivitách na modernizaci silnic II. a III. třídy. V případě ROP Moravskoslezsko byla uplatněna flexibilita u projektů silnic II. a III. třídy, u kterých byl příspěvek EU snížen z 85 % na 70 % z důvodu nenaplňování plánovaných hodnot monitorovacích indikátorů. Flexibilita s navýšením výše dotace EU z 85 % na 92,5 % je využívána u Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM), kde města mají možnost zvolit navýšení dotace za předpokladu, že v jiných projektech téhož IPRM je vytvořena rezerva národních veřejných zdrojů taková, že podíl EU na celkových veřejných zdrojích příslušného IPRM nepřekročí 85 %.
2. Zjednodušené kategorie způsobilých nákladů nebyly u regionálních OP použity.
3. Změny regionálních OP byly prováděny v omezené míře, a to ještě převážně jako navýšení alokace z důvodu zvýšeného zájmu žadatelů. V případě ROP Severovýchod byl vyšší počet žadatelů zaznamenán v prioritní ose 2 Rozvoj městských a venkovských oblastí a prioritní ose 3 Cestovní ruch, na dané výzvy byly navýšeny alokace, naopak nízký zájem žadatelů byl v prioritní

ose 4 Rozvoj podnikatelského prostředí. Podobně v ROP Střední Čechy byl největší zájem žadatelů o projekty infrastruktury v prioritní ose č. 3 Integrovaný rozvoj území (zejména o oblasti podpory 3.2 Rozvoj měst a 3.3 Rozvoj venkova). Pouze v Moravskoslezském kraji a příslušném ROP byly zaznamenány nové potřeby a byla proto navýšena alokace na vybavení středních škol pro praktickou výuku, výuku přírodovědných předmětů a jazyků. V ROP Jihovýchod, ale i v projektech některých dalších regionálních OP, dochází k úsporám z důvodů snížení cen prací při výběrových řízeních. Tyto úspory jsou nejčastěji využívány v oblastech podpory, v jejichž projektech k nim dochází.

4. Zjednodušení implementačních mechanismů bylo realizováno v několika regionálních OP. V ROP Moravskoslezsko byl snížen počet hodnotících kritérií se zvýšením důrazu na hodnocení sociálně-ekonomických přínosů a přínosu projektu k cílům programu. V ROP Severovýchod byly umožněny modifikované platby, kdy dochází ke kontrole předložených faktur s vyplacením prostředků příjemcům do 5 dnů po kontrole. Dále je umožněno předkládání žádosti o platbu po 2 měsících.

V ROP Střední Čechy je umožněn rychlejší interval pro předkládání zjednodušených žádostí o platbu (ŽoP) maximálně jedenkrát za každý měsíc, dále byl upraven minimální objem způsobilých výdajů pro předložení ŽoP na 1 mil. Kč. Dále umožněny tzv. modifikované platby, kdy jsou platby příjemci poskytovány na základě ŽoP, kterou příjemce předkládá vždy s monitorovací zprávou. V rámci ŽoP může příjemce žádat o proplacení způsobilých výdajů, podložených proplacenými i neproplacenými daňovými doklady (fakturami apod.). Převod prostředků z rozpočtu Regionální rady ROP Střední Čechy na účet příjemce je realizován do 5 pracovních dnů od převzetí formulářů F1 a F2 z oddělení realizace projektů a plateb. Po převodu prostředků na zvláštní účet zajistí příjemce ihned převod prostředků na účet dodavatele (platí pro případ, kdy příjemce dodavateli ještě dané výdaje nezaplatil) a řádné zaúčtování. Do 10 pracovních dní od obdržení prostředků na účet projektu předloží příjemce osobně originály výpisů z účtu ke všem provedeným platbám (z výpisů musí být rovněž patrné, kdy příjemce obdržel na zvláštní účet projektu prostředky od regionální rady) a doloží řádné zaúčtování (např. výstupem z hlavní účetní knihy).

5. Využití rámce dočasné státní podpory nejsou regionálními OP využívány.
6. Zrychleného zadávání veřejných zakázek regionální OP nevyužívají.

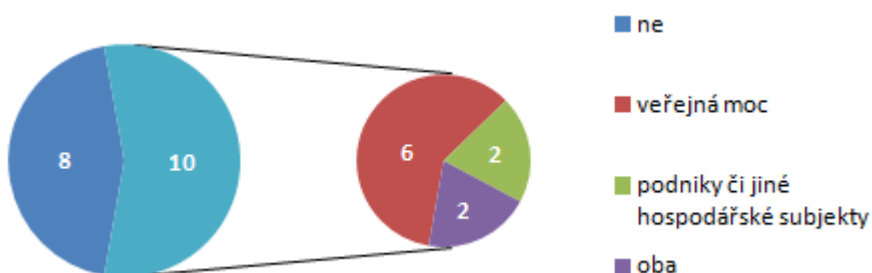
Dotazník pro Strategickou zprávu ČR za rok 2012 v souladu s požadavky EK – Příloha II pokynu EK.

Níže uvedené grafy znázorňují odpovědi řídicích orgánů OP¹, jichž bylo do šetření zapojeno 18.

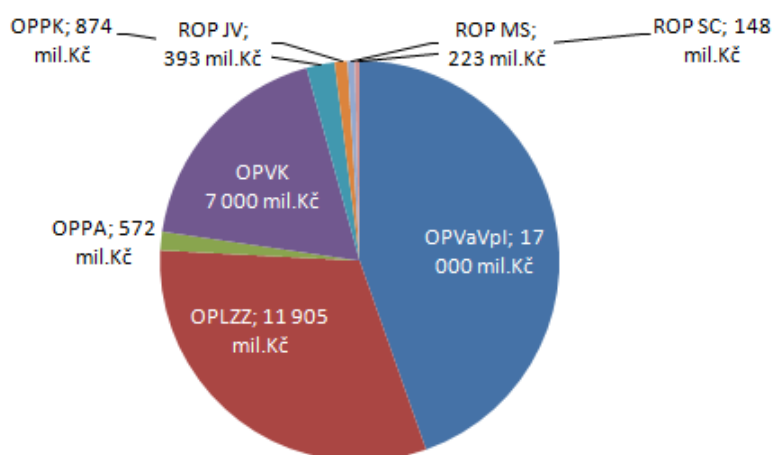
1. FINANCOVÁNÍ

a) Popište vnitrostátní politiku týkající se využití záloh v rámci politiky soudržnosti (2007 – 2009) pro předběžné financování operací přímo na místě.

Byly zálohy využity?
NE/ANO - pro orgány veřejné moci, podniky či jiné hospodářské subjekty

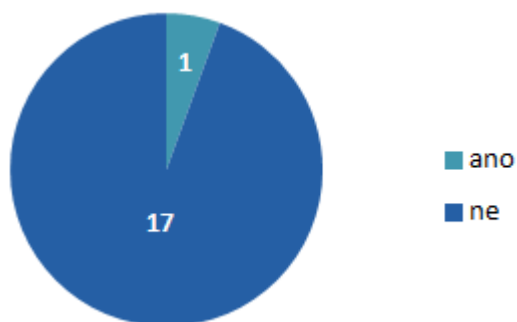

Jak velký (dle odhadu) objem částek předběžného financování byl vyplacen příjemcům ve formě záloh? Uvedte v Kč

b) Byly výdaje vynaložené na velké projekty deklarovány/ přislíbeny v době, kdy návrhy podané Komisi ještě nabyly schváleny?

NE/ANO - o jak velký (dle odhadu) objem finančních prostředků se jednalo?

ANO – OPD (5 284 mil Kč)

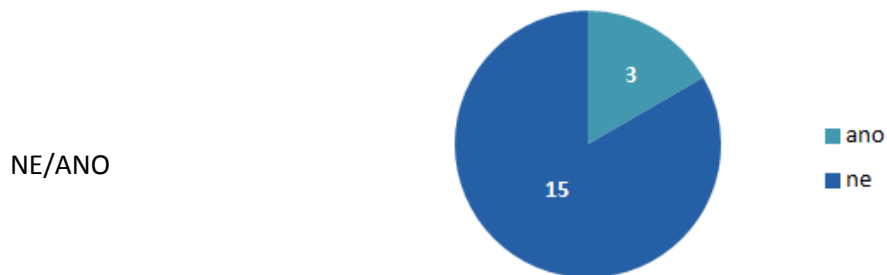
¹ V případě, že dotázaný neodpověděl, je odpověď považována za negativní (NE).

- c) Jsou zálohy v rámci režimů veřejné podpory malým a středním podnikům vypláceny a vykazovány Komisi k proplacení?

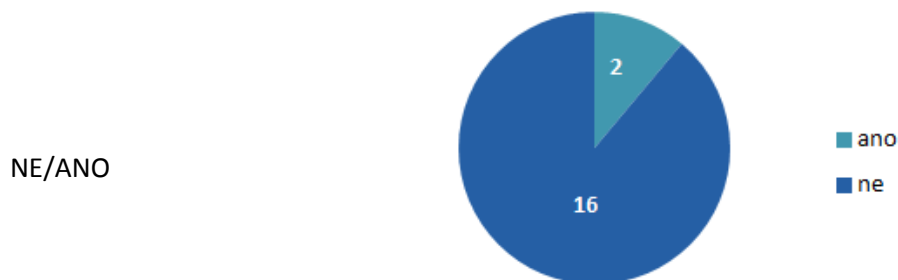
NE/ANO - o jak velký (dle odhadu) objem finančních prostředků se jednalo?

Všichni dotázaní odpověděli NE

- d) Bylo v programovém období 2007-2013 využíváno "hromadění investic" v určitém období? (Např. na počátku programového období s cílem získat "polštář projektů", aby tím bylo předcházeno automatickému zrušení závazku.)

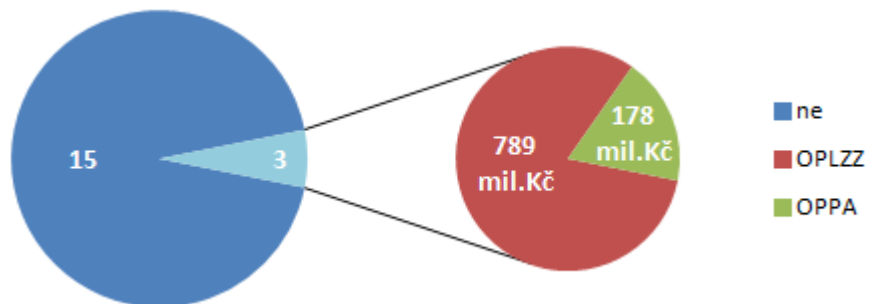
- e) Je uplatňována možnost flexibility u stávajících programů k úpravě výše příspěvku EU na projekty (až do 100% výše způsobilých nákladů)?

2. ZJEDNODUŠENÉ ZPŮSOBY NÁKLADŮ

- a) Využíváte/ plánujete využívat nepřímé náklady vykázané paušálně?

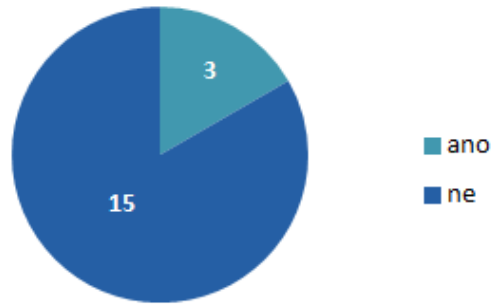
NE/ANO - informace o (odhadované) výši prostředků vyplacených ze strany příjemců a zahrnutých do žádostí o platbu zaslaných řídicímu orgánu

Pozn. OPVK ANO, ale neuvedl objem finančních prostředků

b) Využíváte/ plánujete využívat paušální náklady vypočtené na základě standardní stupnice jednotkových nákladů?

NE/ANO - informace o (odhadované) výši prostředků vyplacených ze strany příjemců a zahrnutých do žádostí o platbu zaslaných řídicímu orgánu

Pozn. ANO – OPLZZ, OPPS ČR-PR (neuvezen objem finančních prostředků)
ANO – OPVK 6 224 mil. Kč

c) Využíváte/ plánujete využívat jednorázové částky na pokrytí veškerých nákladů na operaci nebo jejich části?

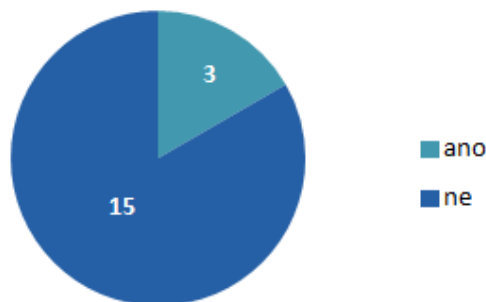
NE/ANO - informace o (odhadované) výši prostředků vyplacených ze strany příjemců a zahrnutých do žádostí o platbu zaslaných řídicímu orgánu

Všichni dotázaní odpověděli NE

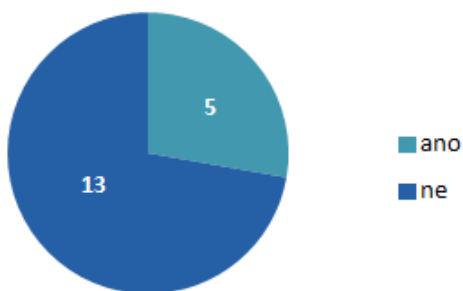
3. ROZŠÍŘENÍ ČI ZMĚNA PRIORIT OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

a) U jakých opatření v rámci čtyř prioritních oblastí (lidské zdroje, podnikání, infrastruktura a energie; výzkum a inovace) dochází ke zrychlení či změnám?

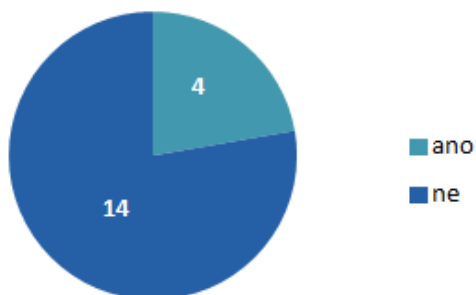
Je třeba provést další změny původně plánovaných opatření, aby došlo k uspokojení nových či odlišných potřeb?

Vyšší počet příjemců, než se předpokládalo?

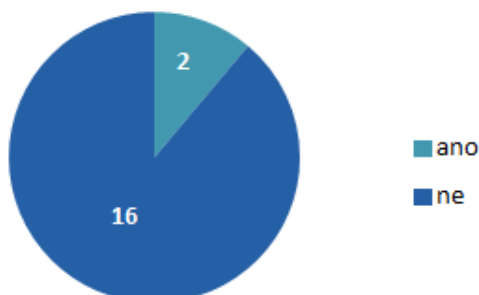

Zjištěny nové potřeby?

b) Jsou operační programy pozměněny tak, aby umožňovaly zavedení širokého spektra opatření v oblasti energetické účinnosti a využívání obnovitelné energie v budovách?

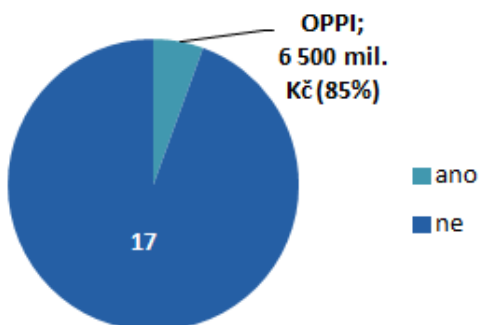
NE/ANO - jak velká částka byla (bude) na tato opatření vyhrazena?

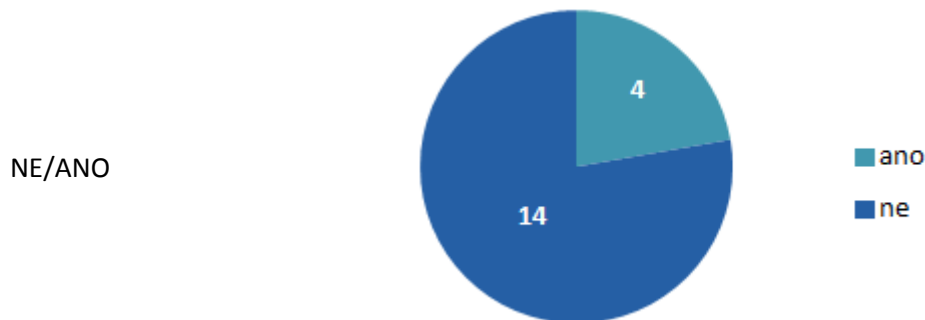
Pozn. ANO – ROP JV (neuveden objem finančních prostředků)
ANO – OPPI 900 mil. Kč

c) Má přístup k finančním nástrojům typu JEREMIE pomoci malým a středním podnikům zrychlit či rozšířit činnost?

NE/ANO - jaký je předpokládaný celkový finanční objem a jaká je výše spolufinancování EU v %?

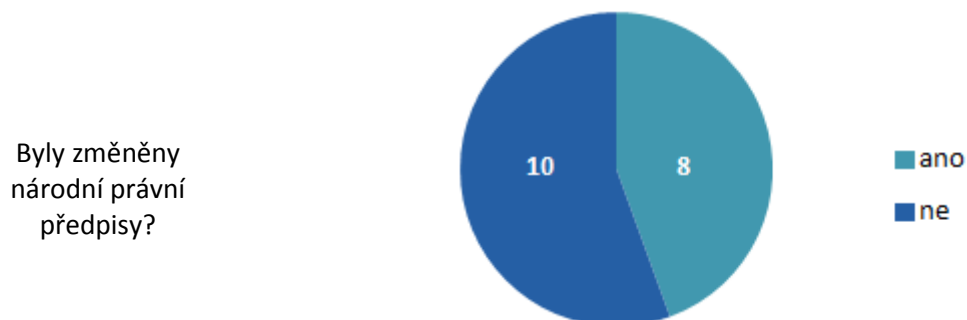
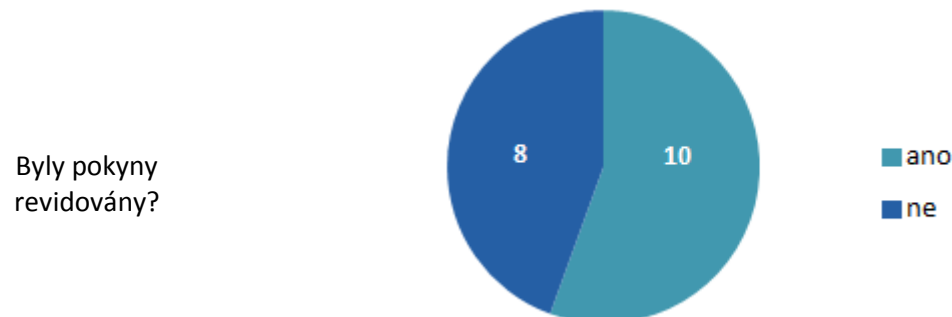

- d) Došlo ke změně či upevnění priorit v oblasti posilování kapacit zaměřených na zlepšení schopnosti orgánů veřejné moci plánovat, provádět, monitorovat a kontrolovat operační programy?

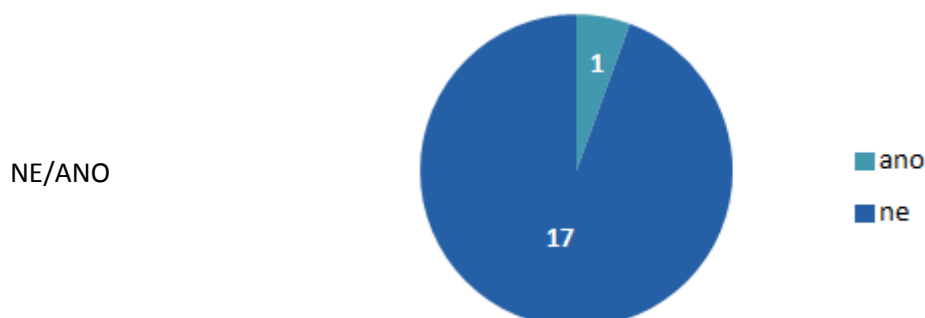

4. ZJEDNODUŠENÍ VNITROSTÁTNÍCH / REGIONÁLNÍCH PROVÁDĚCÍCH MECHANISMŮ

- a) Jaká národní opatření byla přijata k rychlejšímu provádění Vašeho operačního programu?

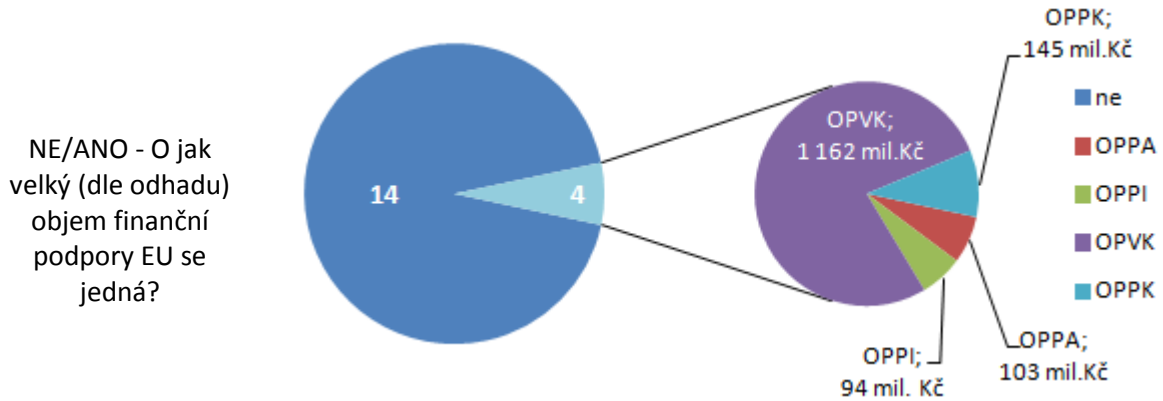

- b) Bylo nebo je nezbytné zjednodušit ustanovení schválených programů na základě oficiální změny vedoucí ke zrychlení mechanismů plnění?

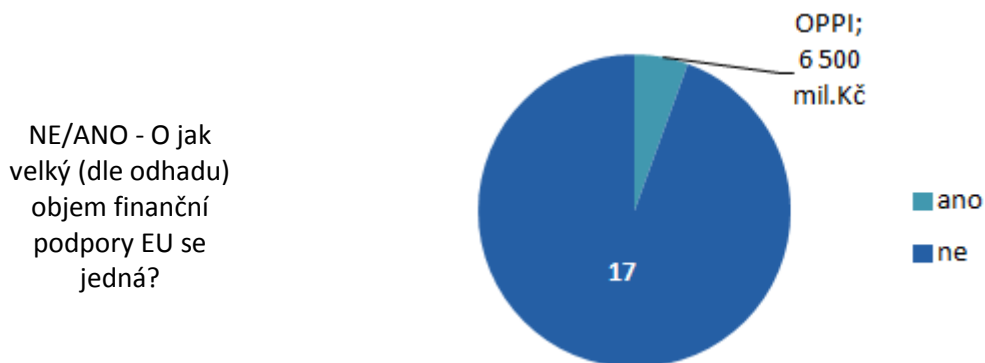

5. VYUŽITÍ MOŽNOSTÍ V OBLASTI DOČASNÉHO RÁMCE VEŘEJNÉ PODPORY

- a) Byly finanční prostředky politiky soudržnosti použity na financování plánů provádějících „Slučitelnou omezenou výši podpory“ do výše 500 000 eur?

- b) Byly finanční prostředky politiky soudržnosti použity na financování státních záruk za úvěry s nižší prémie?

- c) Byly finanční prostředky politiky soudržnosti použity na financování subvencí na úroky z úvěrů, zejména na výrobu ekologických produktů (včasné splnění norem ochrany životního prostředí či splnění přísnějších limitů, než uvádějí normy)?

NE/ANO - o jak velký (dle odhadu) objem finanční podpory EU se jedná?

Všichni dotázaní odpověděli NE

6. ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

- a) Využíváte v rámci operačních programů zrychlených zadávacích řízení, u kterých dochází ke zkrácení celkové doby řízení z 87 na 30 dní?

